

együtt Čapekra halálos tragédia nehezült, a müncheni egyezményt, amint a béke mentőjét ünnepelte. És ebben Čapek nemcsak egyetlen ember követhetlenségét látta, hanem megalkuvásnak a szellemet meghazudtoló és eláruló olyan példáját, hogy ki akart lépni a Pen-klubból s csak Wells rábeszélésére maradt meg.

És azóta oltört valami lelkében, hitt ugyan még, de érezte, tudta, hogy nincs akivel közölje hitét, cenzurával, inkekssel választják el a néptől, éreznie kellett elhagyatottságát, ahogy a csehszlovák nép érezhette magányos igazságát az erőszakkal szemben.

Visegrádon temették el a cseh szellem legnagyobbjai mellé, Dvo-

rák, Smetana, Čech, Purkin mellé. Holttestét Mach, régi cseh költővel együtt ravatalozták fel, aki száz évvel ezelőtt halt meg, de akit most egy nép kegyelete elhozott a barna szomszéd által elfoglalt területről, hogy legalább földrajzilag szabad földön nyugodjon.

A szellem azonban nem törődik földrajzzal, a nép bármilyen le-tört, a szabadság bármennyire legázolt Čapek szelleme, a szabadság, emberiség szelleme felette lebeg és a szabadságért annyiszor vérrrel öntözött földbe hullatja

nem tiporható magjait a csehszlovák és egyéb népek eljövendő szabadságá-nak.

Tóti András

Krónika

— Moszkvában megkezdtek a Tanácsok Háza építését. A szovjet műépítészek, mérnökök és művészek elgondolása szerint, a Tanácsok háza a szocialista építést kell, hogy képviselje és méreteiben túl kell szárnyalnia a világ összes épületeit. Az Empir State Bulding „csak” 408 méter magas, az Eifel torony 300 méter. A Tanácsok Háza 420 méter magas lesz. Még a az épület 320 méter és a tetetjén fölállítandó Lenin szor a teteje szerint 100 méter magas.

A Tanácsok Háza két és fél millió köbméternyi területet foglal el. Az épület súlya egy millió háromszázezer tonna, annak ellenére, hogy az építést egy nemrégben fölfedezett könnyű anyaggal végzik. Az épület acélvázának súlya háromszázezer tonna és a fölhasználható acélmennyiségből egy 1750 km. hosszú vasútvonalat lehetne építeni.

— A németországi könyvtárakból újabban kitiltották negyven svéd író köztük Karin Michaelis műveit.

— A beográdi egyetem hallga-

tóinak 63 százaléka tandíjmentes és vagy kénytelen a tanuláson kívül munkát vállalni, vagy támogatásra szorul. A diákegyesületek most akciót indítottak, hogy a szegénysorsu diákok elemezését biztosíthassák.

— A zágrebi statisztikai hivatal kimutatása szerint annak ellenére, hogy a lakosság száma erősen emelkedett, a tejfogyasztás 15 százalékkal csökkent két év alatt. Ugyanilyen arányban csökkent a tejfel-, vaj-, sajt-, gyümölcs- és főzelék fogyasztás is, ami az árak átlagos 39 százalékos emelkedésével magyarázható. Csökkent a borju- és marhahús fogyasztás is, amivel szemben a disznó-, de különösen a lóhús fogyasztása emelkedett.

— Az USA kormánya az SSSR-nek hatalmas mennyiségű hélium szállítását engedélyezte, ugyanakkor amikor annak eladását megtiltotta Németországba.

— Az angol frontharcosok szövetsége a hasonló németországi alakulattal minden kapcsolatot megszakított.

— 1939. január 1-től kezdve a volt Ausztria területén bevezették a vaj- tojás és zsírjegyet.

— A szovjet-kormány Tolsztoj Alexejt a híres író, gróf Tolsztoj Leó unokaöccsét nevezte ki szófiai nagykövetté.

— A TIMES a londoni lordok, bankárok és egyéb bórziánerek lapja azt tanácsolja Franciaországnak, hogy Mussolininek terület-engedményeket tegyen, ugyanúgy mint azt nemrég a Szudétaválság alatt a cseh kormányának ajánlotta.

— A kínai angol csapatok parancsnoka egy amerikai újságírónak a következő nyilatkozatot adta: „Míg a kínai kormány élén Csang Kaj Sek áll Japán nem tudja Kínát leigázni. Ha a japánok tovább mennek Kínába, különösen nyugat felé, egyre leküzdhetetlenbébbek lesznek az utánpótlásj lehetőségek. Csak a hadtápterület biztosítására óriási hadsereget kell tartaniok Kínában, mert a partizán csapatok állandó rajtaütéseikkel mérhetetlen nehézségeket okoznak a japán hadvezetőségnek.”

— Az amerikai Hitler-ellenes tüntetések egyre élesebb formát öltenek. Az amerikai szakszervezetek elnöke, Green erőshangú felhívásban fordult a munkássághoz, hogy ne vásároljon német árut. Az igazságügyminiszter egy beszédében a németországi zsidóüldözéseket a római keresztényüldözésekhez, Hitlert Néróhoz hasonlította.

— New-Yorkban nov. 23.-án a németországi zsidóüldözések elleni tiltakozás jeléül egy órára az összes üzleteket zárva tartották.

— Az amerikai sajtóban nagy port vert fel egy néger diák esete, aki be akart iratkozni a missouri egyetem jogi fakultására, de az egyetem tanácsa visszautasította azval az indoklással, hogy nem engedhető meg, hogy egy néger diák a fehér diákokkal egy teremben halgassa az előadásokat.

— A berlini nemzeti színházban december 15-én 3.000 „munkás” előtt tartott beszédében Hitler ki-

jelentette, hogy Németország élelmiszerellátásában semmi javulás sem észlelhető és ezért szükséges, hogy több figyelmet fordítsanak a környező országokra.

— A Kínában állomásozó brit haderő parancsnoka szerint a japánok csak a vasutvonalak és nagy utak mentén urai tényleg az elfoglalt területeknek. Az eleinte gyors előtörésük fokozatosan gyengül és most hogy a hegyek elé kerültek technikai fölényüket nem tudják kidomborítani.

— Hivatalos jelentés szerint Németország államadósága 1937 júniusától—szeptemberig 1 milliárd 381 millió márkával emelkedett.

— Lloyd George, az angol liberális párt vezére, élesen támadta a parlamentben Chamberlain u. n. müncheni politikáját és a fasiszta országokat, Chamberlain minden egyes engedménye, mondta, újabb követelést eredményez a fasiszták részéről. Daladiert senk nem kimélte beszédében, mert szerinte őt kell hibáztatni az olaszok legújabb területi igénye miatt.

— Plaovic Radomir (Raša) népszerű szindarabját, a „Voda sa planine”-t (Hegyi forrásvíz), több mint harmincszor adta eddig elő a beográdi Nemzeti Színház.

— A múlt évben az egész világon 89.097 mozi működött. Európában 59.187, az Egyesült Államokban 17.000, Délamerikában 5.174. Európában Oroszország áll a lista élén 26.000, utána Németország 5.395, Anglia 5.000, Olaszország 4.900, Franciaország 4.500 mozival.

— Az olasz ipari termelés az idén lényegesen visszaesett. A vegyipar 20%, a textilipar 22%, a gépipar 10%, a papíripár 11% csökkenést mutatnak ki.

— A német hatóságok elrendelték, hogy a szudetanémet diákok továbbra is a prágai és brünni egyetemekre tartoznak beiratkozni, hogy azok továbbra is a Cseh-szlovákiai német „kultúra” terjesztői legyenek.

— A szovjet-kormány Tolsztoj Alexejt a híres író, gróf Tolsztoj Leó unokaöccsét nevezte ki szófiai nagykövetté.

— A TIMES a londoni lordok, bankárok és egyéb bórziánerek lapja azt tanácsolja Franciaországnak, hogy Mussolininek terület-engedményeket tegyen, ugyanúgy mint azt nemrég a Szudétaválság alatt a cseh kormányának ajánlotta.

— A kínai angol csapatok parancsnoka egy amerikai újságírónak a következő nyilatkozatot adta: „Míg a kínai kormány élén Csang Kaj Sek áll Japán nem tudja Kínát leigázni. Ha a japánok tovább mennek Kínába, különösen nyugat felé, egyre leküzdhetetlenbébbek lesznek az utánpótlásj lehetőségek. Csak a hadtápterület biztosítására óriási hadsereget kell tartaniok Kínában, mert a partizán csapatok állandó rajtaütéseikkel mérhetetlen nehézségeket okoznak a japán hadvezetőségnek.”

— Az amerikai Hitler-ellenes tüntetések egyre élesebb formát öltenek. Az amerikai szakszervezetek elnöke, Green erőshangú felhívásban fordult a munkássághoz, hogy ne vásároljon német árut. Az igazságügyminiszter egy beszédében a németországi zsidóüldözéseket a római keresztényüldözésekhez, Hitlert Néróhoz hasonlította.

— New-Yorkban nov. 23.-án a németországi zsidóüldözések elleni tiltakozás jeléül egy órára az összes üzleteket zárva tartották.

— Az amerikai sajtóban nagy port vert fel egy néger diák esete, aki be akart iratkozni a missouri egyetem jogi fakultására, de az egyetem tanácsa visszautasította azval az indoklással, hogy nem engedhető meg, hogy egy néger diák a fehér diákokkal egy teremben halgassa az előadásokat.

— A berlini nemzeti színházban december 15-én 3.000 „munkás” előtt tartott beszédében Hitler ki-

jelentette, hogy Németország élelmiszerellátásában semmi javulás sem észlelhető és ezért szükséges, hogy több figyelmet fordítsanak a környező országokra.

— A Kínában állomásozó brit haderő parancsnoka szerint a japánok csak a vasutvonalak és nagy utak mentén urai tényleg az elfoglalt területeknek. Az eleinte gyors előtörésük fokozatosan gyengül és most hogy a hegyek elé kerültek technikai fölényüket nem tudják kidomborítani.

— Hivatalos jelentés szerint Németország államadósága 1937 júniusától—szeptemberig 1 milliárd 381 millió márkával emelkedett.

— Lloyd George, az angol liberális párt vezére, élesen támadta a parlamentben Chamberlain u. n. müncheni politikáját és a fasiszta országokat, Chamberlain minden egyes engedménye, mondta, újabb követelést eredményez a fasiszták részéről. Daladiert senki sem kimélte beszédében, mert szerinte őt kell hibáztatni az olaszok legújabb területi igénye miatt.

— Plaovic Radomir (Raša) népszerű szindarabját, a „Voda sa planine”-t (Hegyi forrásvíz), több mint harmincszor adta eddig elő a beográdi Nemzeti Színház.

— A múlt évben az egész világon 89.097 mozi működött. Európában 59.187, az Egyesült Államokban 17.000, Délamerikában 5.174. Európában Oroszország áll a lista élén 26.000, utána Németország 5.395, Anglia 5.000, Olaszország 4.900, Franciaország 4.500 mozival.

— Az olasz ipari termelés az idén lényegesen visszaesett. A vegyipar 20%, a textilipar 22%, a gépipar 10%, a papíripár 11% csökkenést mutatnak ki.

— A német hatóságok elrendelték, hogy a szudetanémet diákok továbbra is a prágai és brünni egyetemekre tartoznak beiratkozni, hogy azok továbbra is a Cseh-szlovákiai német „kultúra” terjesztői legyenek.

A VOJVODINAI MUNKÁSSÁG 1937-BEN

1. Az összes alkalmazott munkások száma (földmunkások nélkül)

Vojevodinában
215.426

Jugoszláviában
820.511

2. A MUNKÁSSÁG ÖSSZETÉTELE TERMELÉSI CSOPORTOK SZERINT %-BAN

	Vojevodina	Jugoszlavia
a) ipar, gyáripár, bányászat, közlekedés	66.4	72.2
b) kereskedelem, bankok, szabad foglalkozások egyéb hivatalok	17.3	15.1
c) háztartás, vendéglők, egészségügy	16.3	12.7

3. A MUNKÁSSÁG ÖSSZETÉTELE IPÁRÁGAK SZERINT

						Jugoszláviából	
						Vojevodinára	
		Munkások száma	%			eső %	
a)	1. közlekedés	13.039	11.3			15.2	
	2. tekstitil	12.123	10.6			20.1	
	3. élelmezés	9.781	8.5			25.2	
	4. vas és fém	7.264	6.3			13.5	
	5. szabó	7.025	6.1			20.9	
	6. építészet	6.777	6.0			10.1	
	7. kő	5.288	4.6			19.8	
	8. fa	4.912	4.2			24.0	
	9. bőr	3.695	3.2			13.4	
	10. erdő	1.505	1.3			3.0	
	11. nyomda	1.091	1.0			11.8	
	12. villamosság	916	0.8			12.0	
	13. kémia	858	0.7			3.0	
	14. dohány	766	0.6			6.2	
	15. papir	229	0.2			4.4	
	16. egyéb	964	0.8			20.0	
	összesen	76.745	66.4			12.9	
b)	1. kereskedelem	10.253	8.9			16.3	
	2. városi és közhivatal stb.	6.449	5.6			20.0	
	3. bankok, szabad foglalkoz.	3.250	2.8			11.4	
	összesen	19.952	17.3			16.2	
c)	1. háztartás	12.410	10.8			19.7	
	2. egészségügy	3.829	3.3			22.3	
	3. szálloda, vendéglő	2.490	2.2			10.3	
	összesen	18.729	16.3			18.0	
	összesen		100.0			14.0	
		Vojevodina		Jugoszlavia			
	egy napi átlagbér	18.20		22.71			
	egy évi összbrér	570,413.997		4632,914.943			

A VOJVODINAI MUNKÁSSÁG 1937-BEN

1. Az összes alkalmazott munkások száma (földmunkások nélkül)

Vojevodinában
215.426

Jugoszláviában
820.511

2. A MUNKÁSSÁG ÖSSZETÉTELE TERMELÉSI CSOPORTOK SZERINT %-BAN

	Vojevodina	Jugoszlavia
a) ipar, gyáripár, bányászat, közlekedés	66.4	72.2
b) kereskedelem, bankok, szabad foglalkozások egyéb hivatalok	17.3	15.1
c) háztartás, vendéglők, egészségügy	16.3	12.7

3. A MUNKÁSSÁG ÖSSZETÉTELE IPÁRÁGAK SZERINT

						Jugoszláviából	
						Vojevodinára	
		Munkások száma	%			eső %	
a)	1. közlekedés	13.039	11.3			15.2	
	2. tekstitil	12.123	10.6			20.1	
	3. élelmezés	9.781	8.5			25.2	
	4. vas és fém	7.264	6.3			13.5	
	5. szabó	7.025	6.1			20.9	
	6. építészet	6.777	6.0			10.1	
	7. kő	5.288	4.6			19.8	
	8. fa	4.912	4.2			24.0	
	9. bőr	3.695	3.2			13.4	
	10. erdő	1.505	1.3			3.0	
	11. nyomda	1.091	1.0			11.8	
	12. villamosság	916	0.8			12.0	
	13. kémia	858	0.7			3.0	
	14. dohány	766	0.6			6.2	
	15. papir	229	0.2			4.4	
	16. egyéb	964	0.8			20.0	
	összesen	76.745	66.4			12.9	
b)	1. kereskedelem	10.253	8.9			16.3	
	2. városi és közhivatal stb.	6.449	5.6			20.0	
	3. bankok, szabad foglalkoz.	3.250	2.8			11.4	
	összesen	19.952	17.3			16.2	
c)	1. háztartás	12.410	10.8			19.7	
	2. egészségügy	3.829	3.3			22.3	
	3. szálloda, vendéglő	2.490	2.2			10.3	
	összesen	18.729	16.3			18.0	
	összesen		100.0			14.0	

	Vojevodina	Jugoszlavia
egy napi átlagbér	18.20	22.71
egy évi összbrér	570,413.997	4632,914.943